

KYLÄTOIMINTAPÄIVÄT 20. - 21.10.2012

– Lapin kylien uusi savotta –

YHTEISUITTO – YHTEISTYÖTÄ YLI RAJOJEN

Lapin kylätoimintapäivien lauantapäivän yhteisuitto -ryhmätyöskentelyn tarkoituksena oli kylätoimintapäivien osallistujien eli kyläasiantuntijoiden avustuksella rakentaa kiinnostava ja vireä tulevaisuuspaneeli, jossa pääroolissa olivat kylät ja kyläläiset. Lappilaiset kylät ry:n kylätoimintapäivätyöryhmä oli etukäteen tarkan harkinnan jälkeen valinnut ajankohtaiset ja kylien roolia nyky-yhteiskunnassa mahdollisimman kattavasti käsittelevät teemat, jotka olivat:

Kylien palvelut

Panelistina Hanna-Leena Talvensaari, Pohjoisimman Lapin Leader ry
Ryhmätyökoordinaattorina Marita Ulusoy, Rovaniemen kaupunki

Kylien kehittäminen

Panelistina Anne Anttila, Outokaira tuottamhan ry
Ryhmätyökoordinaattorina Tarja Kinnunen, Outokaira tuottamhan ry

Nuoret kylissä

Panelistina Maija Rautio, Pellon kunta
Ryhmätyökoordinaattorina Päivi Saarijärvi, Peräpohjolan Kehitys ry

Energia ja kaivokset

Panelistina Liisa Mäenpää, Tunturi-Lapin Kehitys ry
Ryhmätyökoordinaattorina Hilma Heikkinen, Outokaira tuottamhan ry

Tietoyhteiskunta

Panelistina Jukka Rinne, Lapin liitto
Ryhmätyökoordinaattorina Jussi Rantamo, Pohjoisimman Lapin Leader ry

Lähirooka ja kylämatkailu

Panelistina Simo Alaruikka, ProAgria
Ryhmätyökoordinaattorina Marika Mathlein, Outokaira tuottamhan ry

Kylien turvallisuus

Panelistina Sirpa Pekkarinen, Suomen Kylätoiminta ry
Ryhmätyökoordinaattorina Veli-Matti Ahtiainen, Järjestöt kylässä -hanke, SPR

Keskusteluissa pyrittiin dialogiseen vuorovaikutukseen ja tavoitteena oli, että ryhmä pystyi koostamaan oman aiheensa ympärille uusia avauksia ja ideoita, joita on mahdollista hyödyntää tulevaisuuden kylissä. Jokaisessa ryhmässä oli 10 - 20 osallistujaa. Jokaisessa ryhmässä osallistuminen oli aktiivista ja ajatukset vaihtuivat vilkkaasti. Lauantaipäivän osalta yhteenvetona voi todeta, että Lappin kylillä on selkeä yhteinen tavoite – voimistaa ja vireyttää kylien Lappi.

Yhteisöllisyys ja yhteistoiminta ovat nyky-yhteiskunnan muutospaineessa toimivien kylien voimavara. Kylien aktiivisuus, yhteistyö ja kylien yhteenliittymät sekä niiden organisoitu ja koordinoitu toiminta nähdään avaimena vaikuttamiseen, palvelujen uudelleenlaiseen järjestämiseen ja turvallisuuden lisäämiseen. Päivän keskusteluiden kantavan ajatuksena ja viestinä oli ”maalla asumisen mahdollistaminen” koko kirjossaan; toimivat tietoliikenneyhteydet, asuminen, lähipalvelut jne.. Lisäksi kylien ja kuntien välisen yhteistyön lisääminen tuli alleviivattuna esiin useassa puheenvuorossa päivän aikana. Myös kylien ja eri järjestöjen välisen yhteistyön vahvistaminen koettiin tärkeäksi.

Kylien yhteistyön näkyvänä elementtinä ja tärkeänä yhteisöllisyyden symbolina nähdään kylätalo tai yhteiset tilat, joiden käyttöä halutaan monipuolistaa. Harrastustoiminnan ja yhteisten tilaisuuksien järjestämisen lisäksi kylätaloja olisi kehitettävä, jotta ne toimisivat niin sanottuina monitoimitiloina. Kylätalojen käyttäjäkunnaksi halutaan kaikki ikäryhmät. Kylätalot voisivat parhaimmillaan olla lasten, nuorten ja vanhemman väestön kohtaamispaikka, jossa perinnetieto ja nykytrendit kohtaavat.

Kylien välisen yhteistyön rakentamisessa yhteisillä tilaisuuksilla ja tapahtumilla on merkitystä. Kylien välinen yhteistyö voi alkaa ihan ”hömpästä”. Yhteisillä retkillä, tapahtumien ja hauskan tekemisen kautta tullaan tutuksi ja nähdään, ettei naapurikylän kanssa ole tarvetta kantaa kaunaa. Pilkkikilpailut ja karaokeillat tai jäaspeedwayajot voivat kasvattaa suosiotaan ja muodostua myöhemmin yhteistyön kantavaksi rakenteeksi.

Liikkuvat palvelut ja toimivat tietoliikenneyhteydet puhututtivat myös. Lähiruokakauppa-auton ja terveystussin yhdistelmä olisi hyvinvointi- ja terveystoimintainen innovaatio, joka olisi vastaus kuntien palvelujen uudistamistarpeen lisäksi kuluttajien toiveisiin ja tarpeisiin. Liikennöidessään laajalla alueella se palvelisi myös vapaa-ajanasukkaita ja kaupungin ihmisiä. Maaseutu kulkisi bussissa kaupunkiin laadukkaiden elintarvikkeiden muodossa ja kaupunki tai kuntakeskus maaseudulle lääkäri- ja terveystilaisuuksina. Ajanmukaiset ja hyvät tietoliikenneyhteydet puolestaan mahdollistavat, että koko maailman tulee kyliin. Kaikkein syrjäisimmästä ja vaikeimpien kulkuyhteyksien päässä olevasta kylästä voi tulla milloin vain maailman napa. Ajanmukaiset tietoliikenneyhteydet mahdollistavat turvallisuuden parantamisen, palvelujen monipuolistumisen ja tuottamisen sekä tarjoavat uudenlaisen mahdollisuuden kouluttautumiseen ja työn tekemiseen.

Kylämuseot ja muinaismuistoalueet kertovat yksittäisen kylän historian lisäksi myös laajemmin kulttuuriperinnöstä, joka kiinnostaa kyläläisten itsensä lisäksi myös kulkijoita kauempaa. Kylissä nähdään olevan paljon hyödyntämättömiä mahdollisuuksia, jotka voisivat houkutella muun muassa autenttista maaseutuympäristöä hakevia matkailijoita puoleensa. Mahdollisuuksien hyödyntämisessä tarvitaan ennakkoluulottomuutta ja rohkeutta. Myös ammattitaitoista markkinointiapua kaivataan, jotta kylätalojen majoituskapasiteetti saadaan tehokkaasti käyttöön ja kyläkierroksille ammattitaitoiset oppaat. Kylien välinen yhteistyön merkitys nähdään myös tärkeäksi. Näkyvyyden ja tunnettavuuden lisäämisessä tarvitaan yksittäisten kyläaktiivien lisäksi vastuhenkilöitä, jotka osaavat ohjata matkailijat tutustumaan myös naapurikylään.

Satunnaisten kulkijoiden ja matkailijoiden lisäksi kyliin kaivataan uusia asukkaita. Kaavoitusasioista tulee tehdä yhteistyötä kuntien kanssa. Myös tyhjillään olevien kiinteistöjen osalta toivotaan, että ne saataisiin hyötykäyttöön ja kyläläisten tarpeita vastaavaan toimintaan. Kyläkouluja voitaisiin hyödyntää esimerkiksi kaivosten työntekijöiden väliaikaiseen majoittumiseen marjanpoimijoiden ja muiden väliaikaisia asuintiloja tarvitsevien henkilöiden lisäksi. Majoitustoiminnan monipuolistamisen lisäksi kyläläisten olisi mahdollista saada lisäpääomaa kioski- tai kahvilatoiminnan pyörittämisestä.

Tärkeää kylien tulevaisuuden kannalta on ymmärtää, että kylän elinvoimaistuminen lähtee kunkin kylän omista vahvuuksista. Jokaisessa kylässä ei voi, eikä tarvitsekaan olla meijeriä, joka jalostaa maidon juustoksi ja pottu voi kulkea koululaisen lautaselle myös naapurikylästä ja se on edelleen lähiruokaa. Tärkeää on myös nähdä kylät yhteen hiileen puheltavina aktiivisina yhteiskunnallisina toimijoina, joiden yhteisenä tavoitteena voi olla esimerkiksi kaarnikkamehun saaminen kaikkiin Sokos hotelleihin ympäri maan.

Nuorissa on kylien tulevaisuus. Syrjäytymisen ehkäisy ja ennaltaehkäisevä työ on koko yhteisön yhteinen asia. On tärkeää ymmärtää, että opiskelu- ja harrastusmahdollisuudet ovat nuorille yhtä tärkeitä kuin aikuisille työpaikka ja vapaa-aika. Nuoret kaipaavat mielekästä tekemistä ja omannäköistä kylätoimintaa. Vastuullisuuteen kasvetaan vain vastuuta saamalla ja sitä rohkeasti ottamalla. Kysymys kuulukin, miksei kylätaloa voitaisi uudistaa nuorten näköiseksi? Graffitit ulkoseinässä tekisivät kylätalosta persoonallisen ja myös uudella tavalla kiinnostavan. Se toisi myös Tornion kaltaisen suurkaupungin tunnelman lähemmäksi tuttua ja turvallista kotikylää, josta monella nuorella on samanaikaisesti tarve päästä pois ja tulla jo takaisin.

Kylätalojen lämmitys tulisi järjestää oman energian tuotannon avulla. Bioenergian tuottaminen ja sen hyödyntäminen on kylien tulevaisuuden mahdollisuus. Pienvoimaloiden rakentamisesta on jo suunnitelmia laadittuna.

Paikallisyhteisön kehittäminen on eri toimijoiden yhteinen ponnistus. Se on ponnistus, joka jakaa vastuut ja velvoitteet uudelleen. Kukaan ei voi pestä siitä käsiään, vaan päinvastoin jokainen on osa sitä. Se on yhteistoimintaa paikallisten ihmisten ja yritysten, kuntien, valtioiden ja kansainvälisten suuryritysten, järjestöjen ja muiden ihmisten yhteenliittymien kesken. Paikallisyhteisöissä – Lapin kylissä – lokaali on jo kohdannut globaalin ja siitä on hyvä jatkaa matkaa elinvoimaiseen tulevaisuuteen.